

De vier stappen van een professionele controle.

Het goed uitvoeren van een controle vergt vakmanschap. Het is een belangrijk contactmoment met de burger, waarbij door het professionele optreden van de medewerker het vertrouwen van de burger in de politie kan worden versterkt. Dit handelingskader beschrijft de vier basisprincipes van een goed uitgevoerde controle.

1. Selecteren

Wij nemen een (selectie) besluit voor een bevraging en een controle van een burger uitsluitend op basis van objectieerbare gronden, zoals gedrag, waarvan aan ras, etniciteit, afkomst of uiterlijke ontleende kenmerken nóóit onderdeel mogen uitmaken. Dit vergroot een rechtvaardig optreden.

[Lees meer >](#)

2. Uitleggen

Wij leggen altijd, uit eigen beweging, de reden van de controle uit. Een goede uitleg vermindert de impact van een controle op de burger en vergroot de kans op acceptatie, begrip en medewerking.

[Lees meer >](#)

3. Bejegenen

Onze bejegening is respectvol en correct. We stellen open vragen. Dit leidt tot meer informatie, medewerking en acceptatie.

[Lees meer >](#)

4. Reflecteren

Wij reflecteren met elkaar over ons handelen op straat, omdat wij zelf en als team ons vakmanschap willen vergroten.

[Lees meer >](#)

Controleren met respect voor grondrechten en mensenrechten van burgers.

Het gebruik van ras, etniciteit, afkomst of uiterlijke kenmerken, is nooit toegestaan bij een besluit om een burger voor een controle te selecteren, behalve als er een concreet signalement van een verdachte bestaat.

Alle burgers worden in gelijke gevallen gelijk behandeld (art. 1 Grondwet), en hebben het recht om zich vrijelijk te verplaatsen (art. 13 UVRM). Burgers zijn onschuldig tot het tegendeel bewezen is (art. 6 EVRM). De Nederlandse politie wil niet alleen vertrouwen wekken door resultaten te boeken maar ook door de manier waarop we dat doen. Dat vereist dat wij de grootst mogelijke zorgvuldigheid toepassen in de manier waarop we wettelijke bevoegdheden uitoefenen, zodat mensenrechten en grondrechten worden gewaarborgd.

Controles hebben veel impact op burgers, omdat het een directe inbreuk is op de persoonlijke vrijheid. Een controle kan bij omstanders, inzittenden of indirect betrokkenen de indruk wekken dat er iets aan de hand is. Een middel dat door ons wordt ingezet om de veiligheid te verbeteren, is daarmee ook een middel dat onbedoeld schade aan (de reputatie van) burgers kan toebrengen.

De kaders voor de manier waarop wij burgers mogen selecteren voor een controle staan nooit stil. In februari 2023 deed het Gerechtshof Den Haag uitspraak over de uitvoering van Mobiel Toezicht Veiligheid controles door de Koninklijke Marechaussee op luchthavens. De politie grijpt deze uitspraak aan om dit handelingskader expliciet aan te scherpen.

1. Selecteren

De politie heeft op grond van verschillende wetten bevoegdheden om mensen te controleren. En een controle kan vooraf worden gegaan door een bevraging van gegevens over een persoon, voertuig of locatie. Iedere wet kent bepalingen die specificeren in welke gevallen een controle kan plaatsvinden. In alle gevallen geldt dat op geen enkele manier aan ras, etniciteit, afkomst of uiterlijke omliggende kenmerken gebruikt mogen worden voor de selectie van een burger voor een bevraging of een controle, behalve als sprake is van een concreet signalement van een betrokkene of een verdachte. Een bevraging naar burger doen of een burger controleren omdat iemand (op het oog) tot een groep behoort die oververtegenwoordigd is in de misdaadstatistiek of omdat wat betreft enkel zijn of haar uiterlijk in die buurt 'niet thuis hoort' is niet toegestaan.

Als je geen 100% controle uitvoert waarbij je elke burger / auto die langskomt controleert, is het belangrijk om een selectiebesluit te nemen op basis van een uitlegbare methode. Maak je selectiebesluit op basis van objectieveerbare gronden zoals concreet gedrag ter plaatse en de context (waaronder plaats en tijd) waarin dat gedrag plaatsvindt. Of gebruik hiervoor een strikt a-selectie methode die onafhankelijk is van 'het aanzien des persoons': elke 10e burger/voertuig dat voorbij komt, elk wit voertuig of elk voertuig van een bepaald type dat voorbijkomt.

Preventief optreden vanuit waakzaamheid, dienstbaarheid en met professionele intuïtie, mag ons nooit blind maken voor het feit dat burgers onschuldig zijn tot het tegendeel bewezen is. Stel je oordeel dus uit en onderzoek de feiten en omstandigheden. Maak voor jezelf concreet welk gedrag jij ziet als aanleiding om deze persoon te controleren: Welk gedrag heb je waargenomen? Welke omstandigheden zijn er? Zou je iemand ook willen controleren als hij of zij er totaal anders uitzag?

2. Uitleggen

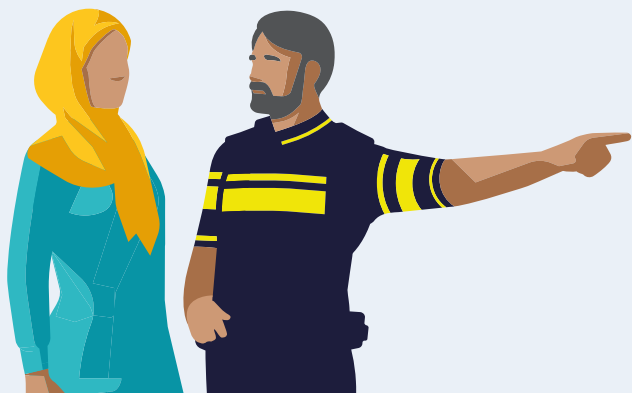
Bij aanvang van de controle lichten wij direct, uit eigen beweging, de wettelijke titel, de aanleiding en het doel van de controle toe. We vertellen ook duidelijk waarom we de burger hebben geselecteerd voor een controle. Daarbij hoort ook uitleg over de wet die ons de bevoegdheid geeft voor de controle en dat we altijd uitgaan van de onschuld van de burger (onschuld presumptie). Een duidelijke en rustige uitleg zorgt voor meer acceptatie, begrip en medewerking.

Burgers kunnen ervaringen hebben met controles zonder goede toelichting in het verleden. Iemand die het gevoel heeft etnisch geprofileerd te worden, zal dit gevoel alleen maar bevestigd zien als de reden van de controle onvoldoende wordt uitgelegd. Een goede en specifieke uitleg kan dat gevoel in veel gevallen wegnemen. Blijf professioneel, ook als de burger de controle onterecht of discriminerend vindt, en ga niet in op de mogelijk felle reactie van de burger. Als een burger het niet eens is met de controle, biedt de burger dan de mogelijkheid aan om een klacht in te dienen.

3. Bejegenen

Een burger is niet verplicht om te antwoorden. En wees alert op de vragen die je mag stellen – je mag niet vragen naar zaken die je ook niet mag vorderen. Ondanks een correcte selectie en specifieke uitleg, kunnen burgers nog steeds het gevoel hebben dat hen onrecht wordt aangedaan. Dat gevoel kun je niet altijd wegnemen, hoe goed je ook je best doet. Het enige dat je kunt doen, is ervoor zorgen dat de controle professioneel verloopt. Tijdens een controle zorg je ervoor dat je de burger op een goede manier en respectvol bejegt. Dit vergroot de kans op een goed contactmoment. Een respectvolle bejegening vergroot de bereidheid om aan een controle mee te werken, maar is ook belangrijk voor het verkrijgen van goede informatie.

4. Reflecteren

Het goed uitvoeren van een controle is geen zwart-wit kwestie. Het brengt vooraf, tijdens en achteraf soms vragen met zich mee. Wat ging goed? Wat kan beter? Heb ik de wet- en regelgeving goed toegepast? Zo word je beter in je vak. Heb je vragen? Twijfel je over een bepaalde situatie? Heb je ondersteuning nodig? Heb je een boeiende casus of een goede suggestie? Bespreek dit met een collega of met je leidinggevende. Of kijk op Agora: site professioneel controleren.

